

• Apr 15th, 2009

GS Ann Lee đã viết một bài tham luận nhan đề “Wall Street’s House of Cards” (Căn nhà xây bằng những quân bài giầy của Wall Street) vào năm 2006 để cảnh báo chính phủ và giới tài chính Hoa Kỳ về những rủi ro liên quan đến những công cụ tài chính và đầu tư trị giá hàng ngàn tỷ Mỹ kim. Những công cụ này gọi là chế phẩm của tín dụng (structured credit derivatives) được cấu tạo bằng những món nợ về nhà, xe hơi, công sở kinh doanh, và tín dụng. Giáo sư Ann Lee gọi những thứ này là một loại tiền tệ nhân tạo không hề nào không kém, hoặc vô giá trị. Cô đã chỉ trích mạnh mẽ rằng chúng ta đang sống trong một chế độ kinh tế ma quái. Chính giới Hoa Kỳ đã bỏ ngoài tai lời cảnh báo này. Việc lơ đãng thái quá một sự quy luật để thấy rằng những điều đã diễn ra sẽ làm đổ vỡ và đưa đến cuộc khủng hoảng hiện nay.

Kinh tế suy thoái 2008

Chúng ta đang chứng kiến tình trạng kinh tế suy thoái ở Hoa Kỳ và nhiều nước khác trên thế giới. Không nhiều thì ít, nước nào có giao dịch thương mại vượt qua biên giới quốc gia với các nước khác đều chịu ảnh hưởng.

Kinh tế rơi vào tình trạng suy thoái khi tổng sản phẩm quốc gia ròng nghĩa là sau khi khấu trừ những hao hụt làm phát (constant GDP) giảm trong hai tam cá nguyệt liên tiếp. Trong giai đoạn này, người ta thấy nhiều công ty sa thải nhân viên, sản lượng tiêu thụ giảm, mức tiêu thụ đi xuống, lãi suất và lạm phát thấp.

Như nguyên nhân gây ra tình trạng kinh tế suy thoái trong năm 2008 bao gồm giá dầu tăng rất cao làm cho giá thực phẩm và mức lạm phát tăng. Thị trường tín dụng khủng hoảng vì việc cho vay tiền mua bất động sản mất cách bảo vệ. Hàng triệu người mất nhà vì không trả được nợ. Số nhà bị tịch thu ngày càng tăng.

Theo thống kê của RealtyTrac, 846,982 căn nhà làm thất nghiệp tịch thu trong năm 2005, 1.26 triệu trong năm 2006, và 2.2 triệu trong năm 2007. Riêng trong 6 tháng đầu của 2008 đã có 1.39 triệu căn nhà.

Nhiều công ty tín dụng, ngân hàng vỡ nợ vì không bán được nhà tịch thu, kéo theo mất số công ty đầu tư. Toàn bộ khu vực tài chính, cuộc khủng hoảng lan sang khu vực tiêu thụ và sản xuất. Tình trạng khủng hoảng tại Hoa Kỳ lan sang những nước khác.

Kinh tế suy thoái không có gì mới lạ. Thông thường khoảng vài năm kinh tế lại trải qua tình trạng trì trệ hoặc suy thoái để điều chỉnh mức cung cầu và giá cả. Khi kinh tế ở trong thời kỳ thối nát, những nhà sản xuất gia tăng mức cung để đáp ứng mức tiêu thụ cao. Khi mức tiêu thụ bão hòa hay giảm xuống sẽ xảy ra tình trạng, sự lạm dụng hàng hóa tồn kho tăng, nhà sản xuất buộc phải hạ giá và buộc phải giảm mức sản xuất, máy móc sẽ hoạt động ít hơn và cần ít nhân công hơn. Kinh tế bước qua giai đoạn suy giảm theo một chu kỳ thay đổi tùy theo mất số đầu tư để thúc đẩy khác nhau chúng ta sẽ thấy điều này.

Lý do kinh tế suy thoái trong năm 2008

Vào tháng 10 2008, Quỹ Tiền Quốc Tế (International Monetary Fund – IMF) đã cảnh báo rằng cuộc khủng hoảng với các món nợ mua bất động sản tại Hoa Kỳ đã trở nên trầm trọng và đã tạo ra tác biến mạnh mẽ kể từ thời kỳ khủng hoảng kinh tế thế giới 1929-1939 và với mức rủi ro mất phần trăm, cuộc khủng hoảng tiền nợ mua bất động sản có thể đưa cả thế giới vào tình trạng suy thoái trong vòng 12 tháng.

Việc cho vay tiền mua bất động sản bảo vệ (sub-prime mortgage) đã làm trên một triệu người từ 2005 đến cuối tháng Sáu, 2008 không còn khả năng trả nợ khi lãi suất thay đổi. Hầu như là người vay mất nhà và người cho vay vỡ nợ. Số kiện này làm đổ vỡ khu vực tài chính vào tháng Tám 2007. Thị trường tín dụng co rút lại. Cũng theo số liệu đoán của IMF, các công ty tài chính trên thế giới sẽ mất khoảng \$1,000 tỷ Mỹ kim.

Giai Đoạn Kinh Tế Suy Thoái Nhẹ Nhàng Đi Lên Nên và Không Nên Làm

Tác Giả: Nguyễn Quốc Kh&i

Thứ Năm, 16 Tháng 4 Năm 2009 06:15

Cu&i th& k& XX và đ&u th& k& XXI đã ch&ng ki&n b&n l&n kinh t& suy thoái. M&i l&n có nh&ng nguyên nhân tr&c ti&p khác nhau đ&a đ&n tình tr&ng kinh t& suy gi&m.

1. Tháng T&, 1973 – Tháng T&, 1975 (24 tháng). Lý do: (a) Giá đ&u tăng g&p 4 l&n do các n& c R&p t&y chạy ng&ng bán đ&u cho Hoa K& do chi&n tranh t&i Trung Đông; (b) Chi phí cho chi&n tranh t&i Vi&t Nam và Trung Đông. Nhi&m k& t&ng th&ng: Richard Nixon (1969-1974); Gerald Ford (1974-1977).

2. Tháng T& 1980 – Tháng 10 1982 (30 tháng). Lý do: (a) giá đ&u tăng v&t do chính sách c&a ch& đ& m&i lên c&m quy&n t&i Iran; (b) chính sách ki&m soát ch&t ch& ti&n t& và tín đ&ng c&a chính quy&n Jimmy Carter (1977-1981) và s&a đ&i b&i Ronald Reagan (1981-1989).

Giai đo&n này đã ch&ng ki&n n&n l&m phát tăng lên đ&n 12%, lãi su&t c&a Qu& D& Tr& Liên Bang (Fed discount rate) và c&a ngân hàng t& dành cho khách hàng tin c&y (prime lending rate) l&n lu&t tăng lên đ&n 12% và 21.5%, m&c cao nh&t trong l&ch s& c&a Hoa K&; n&n th&t nghi&p 10.8%; đ&u xăng khan hi&m; t&ng s&n ph&m n&i đ&a r&ng (real GDP) co rút l&i kho&ng 8% m&i năm. Trong khi đó ngân sách qu&c gia b& thâm th&ng đ&n 66 t& M& kim. Đây là tình tr&ng kinh t& trì tr& đ&c thù v&i m&c l&m phát và th&t nghi&p cao, còn g&i t&t là l&m suy (stagflation) .

3. Tháng B&y 1990 – Tháng T& 1991 (10 tháng). Lý do: m&c s&n xu&t và tiêu th& s&n ph&m công ngh& gi&m vào đ&u năm 1991. Nhi&m k& t&ng th&ng: George H. W. Bush (1989-1993).

4. Tháng 4, 2000 – Tháng 10, 2001 (18 tháng). Lý do: (a) Khu v&c dot-com tan v&; (b) Kh&ng ho&ng c&a m&t s& công ty liên quan đ&n k& toán; (c) Bi&n c& kh&ng b& 9/11. Nhi&m k& t&ng th&ng: William J. Clinton (1993-2001) và c&i t& b&i George W. Bush (2001-2009).

Làm sao đ&i phó v&i tình tr&ng kinh t& t&t h&u

Kinh t& đi xu&ng có nghĩa là sa th&i, th&t nghi&p, l&ng b&ng b&t đ&ng ho&c còn có th& b& gi&m. Ti&n b&c s& thi&u h&t. Tình tr&ng kinh t& khó khăn có th& kéo dài kho&ng t& m&t năm cho đ&n ba năm đ&a vào l&ch s& kinh t& c&a Hoa K& t& sau Đ& Nh& Th& Chi&n. Riêng cu&c kh&ng ho&ng kinh hoàng nh&t trong l&ch s& kéo dài 10 năm (1929-1939). Tình tr&ng kinh t& t&t h&u

hi&#n nay có th&# kéo dài t&# hai đ&#n ba năm. Sau đây là m&#t số bi&#n pháp đ&# đ&#i phó v&#i nó do m&#t số nh&#ng phân tách gia đ&#ng:

1. Ưu tiên b&#o v&# n&#n kinh tế đ&#a ph&#ng. Mua hàng hóa s&#n xu&#t t&#i đ&#a ph&#ng hay trong n&#c M&# t&#i nh&#ng ti&#m đ&#a ph&#ng, ch&# nông dân (farmers' markets), nhà hàng đ&#a ph&#ng, đ&#c l&#p v&#i nh&#ng h&# th&#ng dây truy&#n (chain-stores), t&# s&#n xu&#t th&#c phẩm nh&# tr&#ng rau, nuôi gà v&#t. Dân Nam D&#ng bi&#n t&#t c&# nh&#ng m&#nh đ&#t tr&#ng t&#i các đô th&# thành nh&#ng v&#n rau ho&#c các chu&#ng nuôi gia c&#m vào các năm kh&#ng ho&#ng tài chánh và kinh tế Á châu trong các năm 1997-1998.

2. Ti&#t ki&#m t&#i đa, không tiêu xài hoang phí. Hoãn l&#i t&#t c&# nh&#ng đ&# trù mua s&#m l&#n. Gia đình t&#p trung đ&#i m&#t mái nhà. S&# đ&#ng ph&#ng ti&#n di chuy&#n công c&#ng. Bán b&#t xe h&#i. Ch&# gi&# m&#t đ&#n tho&#i. Và h&#n ch&# sinh đ&#.

3. G&#p nh&#ng món n&# khác nhau l&#i. Dùng ti&#n t&# giá tr&# gia tăng c&#a căn nhà (home equity) đ&# thanh toán món n&# g&#p này. Không nh&#ng lãi su&#t ph&#i tr&# s&# th&#p h&#n mà ti&#n l&#i trên món n&# m&#i còn có th&# đ&#c tr&# thu&#. N&#u không làm đ&#c nh&# v&#y, hãy trang tr&#i món n&# đ&#t đ&# nh&#t và ch&# tr&# t&#i thi&#u cho nh&#ng món n&# ít t&#n kém h&#n. Khi đã thanh toán món n&# l&#n xong, hãy ti&#p t&#c tr&# các món n&# nh&# còn l&#i. Luôn luôn nên duy trì m&#t th&# tín d&#ng t&#t đ&# s&# đ&#ng khi c&#n có m&#t số ti&#n trong tr&#ng h&#p c&#p bách. N&#u đã có qu&# ti&#t ki&#m, nên h&#y b&# th&# tín d&#ng cu&#i cùng.

4. Chu&#n b&# m&#t ngân sách gia đình t&#i thi&#u đ&# phòng ng&#a tr&#ng h&#p b&# m&#t vi&#c làm ho&#c b&# đau &#m.

5. Thi&#t l&#p m&#t qu&# đ&# tr&# c&#p c&#u t&#ng đ&#ng v&#i chi phí c&#a sáu tháng b&#ng cách đ&# dành ti&#n trong m&#t tr&#ng m&#c ti&#t ki&#m (savings account) ho&#c th&# tr&#ng ti&#n t&# (money market). Chúng ta có th&# b&#t đ&#u dành đ&#m k&# t&# ngày hôm nay vì không bao gi&# tr&# c&#.

6. M&#c đ&#u ch&#ng khoán còn xu&#ng th&#p n&#a, hãy ti&#p t&#c đ&#u t&# vào tr&#ng m&#c 401(k) và IRA (individual retirement account). Không nên rút ti&#n ra kh&#i qu&# h&# t&#ng (mutual funds) đ&# b&# vào c&# ph&#n ch&#ng khoán ch&# vì giá c&# ph&#n ch&#ng khoán đang đi xu&#ng. Chúng ta không th&# đoán đ&#c khi nào th&# tr&#ng &# đi&#m th&#p nh&#t hay cao nh&#t. Hãy nh&#m vào k&# ho&#ch đ&#u t&# lâu dài. Chúng ta không th&# làm nh&#ng quy&#t đ&#nh có tính cách ng&#n h&#n cho m&#t đ&# án đ&#u t&#

dài hạn.

Quá khó cho thị trường trong ngắn hạn có lúc quä häng 401(k) lên và có lúc xuäng. Nhưng xét về dài hạn, quä này luôn luôn có khuynh häng đi lên. Mặc dù trung bình thông thường trong khoảng 10-15%. Hiện nay thị trường chứng khoán trong thời kỳ đi xuäng. Nếu sự phân tách trên đây là đúng, thị trường chứng khoán sẽ trở lại bình thường. Chúng ta nên nhớ một nguyên tắc dùng làm khuôn vàng thước ngọc là “Thấp mua vào, cao bán ra.” Hiện nay thị trường thấp, chúng ta đang mua vào.

7. Không nên phí thời giờ kiểm tra thị trường mỗi ngày. Nếu đã phân tán tiền đầu tư vào nhiều lĩnh vực khác nhau, hãy yên tâm để thị trường tự đi up cho mình và tạm quên sự tiến thoái. Đây không phải là lý do đầu tiên kinh tế suy giảm. Trở lại sau tình hình sẽ sáng sủa trở lại.

8. Gia tăng hiệu năng làm việc để bù đắp những sự đóng góp của chúng ta trên giá trị đầu tư. Ít việc làm và lỗi lầm cáo là cách bù đắp những mất mát việc.

Kinh tế suy thoái là một cơ hội ngàn vàng

Kinh tế suy thoái không phải là đau khổ của ngày hôm nay. Sau cơn mưa trời lại sáng. Không những vậy, giai đoạn suy thoái nhẹ hiện nay tạo nhiều cơ hội đầu tư có lợi. Mặc dù lạm phát giảm vì nhu cầu và sản phẩm, dịch vụ, và nhân công giảm. Đây chính là lúc để mua các cổ phiếu của những ngành giao kèo mua bán thuận lợi. Giá cổ phiếu chứng khoán hiện tại khá thấp đối với mức bình thường so với tiến độ trong dài hạn. Những người đầu tư vốn phải tính toán cẩn thận, nghiên cứu kỹ lưỡng rồi rồi rồi rồi.

Vào tháng 9, 2008, Goldman Sachs và Morgan Stanley, hai công ty đầu tư lớn của cùng cả Hoa Kỳ, và là sự chấp thuận của Quốc Độ Trßng Liên Bang Hoa Kỳ, biến thành công ty sở hữu và quản trị nhiều ngân hàng. Goldman Sachs và Morgan Stanley nay trở lại giống như những ngân hàng thông thường mà khác phải tuân theo nhiều quy luật hơn và được đặt dưới quy định kiểm soát của một vài cơ sở của chính phủ. Chỉ vài ngày sau đó, nhà tỷ phú Warren E. Buffett của tập đoàn Berkshire Hathaway đã mua vào một số cổ phiếu của công ty Goldman Sachs với giá US\$5 tỷ. Trong 52 tuần tiếp qua, giá cổ phiếu của Goldman Sachs đã giảm 72.26% tính đến ngày 18-11-2008.

Richard Bernstein, chủ tịch gia đình đầu tư của Merrill Lynch khuyên người ta nên đầu tư một cách an toàn vào trái phiếu của chính phủ Hoa Kỳ (U.S. bonds) và tránh những chứng khoán của những người đã phát triển và nên tránh xa những quốc gia mới nổi lên gần đây. Nhà đầu tư lớn và trái phiếu của công ty Pimco đồng ý nên đầu tư vào những khu vực được chính phủ yểm trợ. Theo ông, hiện nay những món nợ của ngân hàng là khu vực rủi ro nhất để đầu tư.

Trong giai đoạn kinh tế suy thoái nhẹ hiện nay, mức sản xuất giảm, sức tiêu thụ sa sút, giá cả đi xuống, nhân công dôi dào, vật giá giảm. Đây là lúc những người có ngân sách dôi dào đầu tư vào các trang bị máy móc, sửa sang phòng ốc, chiêu đãi nhân tài, và cải thiện khả năng cạnh tranh để chuẩn bị giai đoạn kinh tế phục hồi.

Cái gì xảy ra trong vài năm tới

Rất khó để tiên đoán chính xác tình trạng kinh tế suy giảm hiện nay kéo dài bao lâu, trầm trọng đến mức nào.

Cuộc nghiên cứu của JPMorgan trình bày một quan điểm tương đồng với quan điểm trước đây. Tình trạng khó khăn về tín dụng và nói chung là tình hình hiện nay sẽ làm cho tăng trưởng sản phẩm nội địa ròng (real GDP) giảm khoảng 2% trên căn bản hàng năm cho tam cá nguyệt tiếp theo cùng với năm 2008 và tam cá nguyệt tiếp theo. Tuy vậy, kinh tế sẽ phục hồi trong nửa sau của 2009.

Kinh tế gia trưởng Nariman Behravest của Global Insight tiên đoán kinh tế suy thoái sẽ là một vấn đề phức tạp nhưng có một phần ba rủi ro là tình trạng trầm trọng hơn nữa. Theo kịch bản này, kinh tế sẽ có mức giảm 1.5% - 2.0% cho năm 2009. Như thế có nghĩa là tình trạng kinh tế hiện nay sẽ tồi tệ hơn giai đoạn 1980-1982 dưới thời của Tổng Thống Jimmy Carter. Phải mất bốn năm, nền kinh tế mới có thể giảm xuống mức trước khi có cuộc khủng hoảng.

Một cuộc thăm dò ý kiến của 49 kinh tế gia do Bloomberg Financial Markets thực hiện và dựa trên các chỉ số Blue Chip Economic Indicators cho thấy rằng kinh tế của Hoa Kỳ sẽ giảm khoảng 0.4% trong năm 2009 so với năm 2008. Mức lạm phát đo lường bằng chỉ số giá tiêu dùng (consumer price index) sẽ vào khoảng 1.5% so với 4.2% trong năm 2008. Tỷ lệ thất nghiệp trung bình sẽ tăng lên đến khoảng 7.4% so với 6.5% vào tháng 10, 2008.

Kinh tế suy thoái lần này có thể sâu rộng hơn và kéo dài hơn hai lần suy thoái trước đây vào thời kỳ 1990-1991 và 2000-2001, nhưng khó có thể trở thành lần suy thoái thứ ba của Carter-Volcker.

Kết luận

Cuộc thăm dò民意 của National Association for Business Economics cho thấy rằng tăng sản phẩm nội địa ròng (real GDP) đã giảm xuống 2.6% trong ba tháng cuối cùng của 2008. Con số của MarketWatch là 3.6%. Trong tam cá nguyệt tiếp theo đó (Tháng 7 – Tháng 9) GDP ròng đã giảm 0.3%. Như vậy trên thực tế và theo định nghĩa, nền kinh tế Hoa Kỳ đang ở trong thời kỳ suy thoái.

Chính quyền Washington đã không chú ý đến lời cảnh báo của GS Ann Lee. Ông Lawrence Lindsey, cựu Giám đốc của Hội Đồng An Ninh Quốc Gia dưới thời Tổng Thống George H. W. Bush, đã trở lại GS Lee rằng những nhà đầu tư, doanh nhân, và những người quy định và điều chỉnh luật lệ biết rõ về những rủi ro hiện hữu, kể cả những rủi ro trong thị trường tiền tệ mua bất động sản. Nhưng ông không thấy cần phải lo lắng gì cả. Ông Lindsey còn nhận xét rằng thị trường tiền tệ mua bất động sản thời kỳ vào đầu năm 2007 còn tồi tệ hơn thị trường vào năm 1991.

GS Lee viết tiếp: “Trong thị trường tài chính, luôn luôn có những kẻ điên khùng và tham lam. Cần phải có một hệ thống kiểm soát chặt chẽ hơn thay vì trông chờ vào việc thị trường có tính cách hoàn toàn tự nguyện.”

Những nhà đầu tư ngoại quốc đang mất hàng tỷ Mỹ kim vì cuộc khủng hoảng tài chính đang tiếp diễn tại Hoa Kỳ hiện nay. Nếu những người này không còn tin tưởng vào hệ thống tài chính của Hoa Kỳ, họ có thể sẽ chuyển đầu tư qua lãnh vực tích sản thực tế như đất đai, vàng, máy móc, đất đai, và nhà cửa. Trong trường hợp tồi tệ này, Hoa Kỳ sẽ không có thể bán nợ cho những người đầu tư ngoại quốc và vì vậy thị trường sẽ phải tăng lãi suất và đẩy mức lạm phát lên cao. Số mệnh kinh tế của Hoa Kỳ dựa trên dích vứ. Khu vực này bao gồm thị trường tài chính, chiếm 79% của sản phẩm nội địa. Hoa Kỳ sẽ tiếp tục làm giảm sức mạnh kinh tế của mình nếu khu vực dích vứ suy yếu.

Kinh tế suy thoái hiện nay sẽ kéo dài sang năm 2009 nhưng hi vọng sẽ chấm dứt trước khi có cuộc bầu cử giữa nhiệm kỳ 2010. Với tỷ lệ thất nghiệp dự đoán cho năm 2009 là 7.5%. Sau

cùng, ng&#i dân bình th&#ng ph&#i ch&#u thi&#t thời nhi&#u nh&#t.

Đ&#s&a đ&#i khi&#m khuy&#t l&#n lao hi&#n nay v&#m&#t th&# tr&#ng t&# do quá kh&#ch và đ&# tránh nh&#ng khó khăn tái đ&#n trong t&#ng lai, có hai chuy&#n c&#n làm nh&# GS Ann Lee đã trình bày: (1) Áp đ&#t l&#i m&#t s&# lu&#t l&# c&#n thi&#t đ&# ki&#m soát khu v&#c tài chánh; (2) Minh b&#ch hóa Wall Street.

Vi&#c đ&# mà có th&# khó làm n&#u có s&# c&#u k&#t gi&#a tài l&#c và quy&#n l&#c. Hoa K&# là m&#t qu&#c gia có t&# do báo chí tuy&#t đ&#i, v&#y mà không t&# báo nào ch&#u đ&#ng bài c&#a GS Ann Lee cho t&#i th&#i gian g&#n đây khi th&# tr&#ng b&#t đ&#ng s&#n xáo tr&#n l&#n, và tin v&# s&# nhà b&# t&#ch thu và s&# công ty khai v&# n&# xu&#t hi&#n hàng ngày trên m&#t báo.